Rok akademicki:
2014/15
Jednostka prowadząca:
Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej WNS
Kierunek:
Dziennikarstwo i komunikacja społeczna
Poziom:
studia pierwszego stopnia (licencjackie), stacjonarne
Nazwa przedmiotu:
Prawo prasowe
(Press Law)
Język:
PL
Typ przedmiotu:
przedmiot kierunkowy
Przedmiot obieralny:
nie
Rok studiów, semestr:
rok II, semestr letni
Wymiar:
wykład: 30 godz.;
Punkty ECTS:
wykład: 3;
Forma zaliczenia:
wykład: egzamin;
Prowadzący:
wykład: Izabela Dobosz;

Koordynator sylabusa:
Izabela Dobosz

Sylabus dostępny w ramach:

- Prawo prasowe [na kierunku:] Dziennikarstwo i komunikacja społeczna (Diks), studia pierwszego stopnia (licencjackie), stacjonarne, II rok, semestr letni
    - [prowadzący wykład:30h/e/3ECTS]: Izabela Dobosz;
- Prawo prasowe [na kierunku:] Dziennikarstwo i komunikacja społeczna (Diks), studia pierwszego stopnia (licencjackie), niestacjonarne, II rok, semestr letni
    - [prowadzący wykład:20h/e/3ECTS]: dr hab. Elżbieta Czarny-Drożdżejko, prof. UPJPII;

Wymagania wstępne:

Cele:

Celem przedmiotu jest zapoznanie studentów z podstawowymi aktami ustawodawczymi obowiązującymi w Polsce, m.in. z prawem prasowym, ustawą o radiofonii i telewizji, ustawą o dostępie do informacji publicznej. Student powinien poznać podstawowe instytucje i zasady istniejące w w polskim prawodawstwie medialnym oraz wiedzieć jakie ograniczenia funkcjonują w zakresie wolności prasy i środków społecznego przekazu, aby móc ocenić prawidłowość własnego postępowania. Na zajęciach zostanie uwzględnione nie tylko orzecznictwo polskie, ale również Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Studenci będą poznawać jak zakłada się dzienniki i czasopisma i jakie wymogi należy wypełnić, aby legalnie funkcjonowały one na rynku prasowym oraz jakie są warunki uzyskania koncesji na działalność telewizyjną i radiową. Student powinien również dokładnie poznać prawa i obowiązki dziennikarza. W za-kresie praw dziennikarskich na pierwszym miejscu znajduje się prawo do uzyskania informacji zarówno tej publicznej jak i niepublicznej. W tym aspekcie istotne jest zaznajomienie studentów z regulacją zawartą w ustawie o dostępie do informacji publicznej oraz z dostępem do informacji
z postępowania sądowego. Student zapozna się z podstawowymi obowiązkami dziennikarskimi m.in. rzetelności i szczególnej staranności, ochrony prywatności, tajemnicy dziennikarskiej, autoryzacji, w celu prawidłowego postępowania z dobrami prawnie chronionymi w pracy dziennikarskiej. Przedmiotem zajęć będą również obowiązki ciążące na mediach, a więc obowiązek publikacji komunikatów, sprostowań i odpowiedzi oraz zasady dotyczące zamieszczania reklam i ogłoszeń zarówno przewidziane w prawie prasowym jak i w ustawie o radiofonii i telewizji. Studenci zapoznają się także z zasadami dotyczącymi odpowiedzialności cywilnej i karnej.

Treści kształcenia:

Przedmiot dotyczy szeroko pojętego prawa prasowego. Przedstawia uregulowania prawne dotyczące polskiej prasy, radiofonii i telewizji. 1. Historia ustawodawstwa prasowego.
2. Wolność prasy w prawie międzynarodowym.
3. Wolność prasy w polskim prawie i jej ograniczenia.
4. Zakres przedmiotowy ustawy prawo prasowe.
5. Zakres przedmiotowy ustawy o radiofonii i telewizji.
6. Organizacja działalności wydawniczej.
7. Organizacja działalności radiowej i telewizyjnej.
8. Działalność koncesyjna.
9. Komunikaty i ogłoszenia urzędowe, ogłoszenia prywatne i reklamy.
10. Obowiązki programowe z ustawy o radiofonii i telewizji.
11. Prawa dziennikarzy.
12. Obowiązki dziennikarzy.
13. Odpowiedzialność cywilna dziennikarzy i prasy.
14. Odpowiedzialność karna dziennikarzy i prasy.
15. Sprostowania i odpowiedzi.

Historia ustawodawstwa prasowego.
Tematem zajęć będzie kształtowanie się systemu prawa mediów.
W pierwszym rzędzie zostaną omówione kwestie poświęcone cenzurze zarówno kościelnej jak i państwowej. Kolejnym etapem będzie rozwój ustawodawstwa prasowego w okresie międzywojennym, a

następnie powojennym, aż do momentu uchwalenia ustawy prawo prasowe oraz ustawy o radiofonii i telewizji.
Wolność prasy.
W ramach tego tematu zostaną omówione zagadnienia poświęcone koncepcji wolności prasy oraz jej kształtu w Konstytucji z 1997 r. Poddany zostanie interpretacji art. 14 i 54 tejże Konstytucji, a także ograniczenia wolności prasy wynikające z jej art. 31. Następnie tematem zajęć będzie ochrona międzynarodowa wolności prasy. Punktem wyjścia będzie deklaracja Praw Człowieka, a następnie przybliżone zostaną przepisy Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Po-litycznych.
Wolność prasy na gruncie Konwencji o Ochronie Praw Człowieka
i Podstawowych Wolności z 1950r.
W zakresie tego tematu zostaną zinterpretowane przepisy Konwencji odnoszące się do wolności prasy. Następnie omówione zostaną wy-brane orzeczenie Trybunału Praw Człowieka odnoszące się do wolności prasy.
Ograniczenia wolności prasy oraz definicje zawarte w prawie prasowym i ustawie o radiofonii i telewizji.
Tradycyjnie ograniczenia wolności prasy zostaną podzielone na ograniczenia dotyczące powstawania i funkcjonowania prasy, ograniczenia dotyczące treści, ograniczenia dotyczące rozpowszechniania oraz ograniczenia finansowe. Następnie omówione zostaną definicje za-warte w wymienionych wyżej aktach prawnych.
Organizacja działalności wydawniczej.
Zajęcia będą poświęcone zagadnieniom związanym z podjęciem działalności prasowej, a więc jak i kto może zostać wydawcą prasy. Następnie zostanie omówiony obowiązujący w Polsce system rejestracyjny, zagadnienia związane z problematyką ochrony tytułu prasowe-go a także obowiązki wynikające z wydawania prasy, tj. obowiązek publikowania impressum przekazywania egzemplarzy dla celów bibliotecznych. Kolejnym zagadnieniem będzie organizacja redakcji prasowej.
Organizacja działalności radiowej i telewizyjnej.
W pierwszym rzędzie omówione zostanie jakie podmioty podlegają polskiej ustawie o radiofonii i telewizji, a które jej z mocy prawa nie podlegają. W drugim, tematem zajęć będzie Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, sposób jej powoływania, kompetencje oraz uprawnienia jej Przewodniczącego. Następnie omówiona zostanie radiofonia i telewizja publiczna, tj. prawna forma działalności publicznych spółek radiofonii i telewizji, ich organy, sposoby ich powoływania i odwoływanie.
Misja publicznej radiofonii i telewizji. Działalność koncesyjna oraz rejestracyjna Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji.
W ramach tego tematu zostaną przedstawione szczegółowe zadania spoczywające na nadawcach publicznych (tzw. Misja radiofonii i telewizji publicznej) oraz inne obowiązki tych nadawców, np. umożliwienia naczelnym organom państwowym bezpośredniej prezentacji oraz wyjaśniania polityki państwa. Następnie zajęcia zostaną poświęcone działalności koncesyjnej Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, tj. postępowanie o udzielenie koncesji, treść decyzji koncesyjnej, wy-gaśniecie koncesji oraz możliwości jej utraty. Następnie tematem za-jęć będzie przedstawienie postępowania rejestracyjnego związanego
z działalnością operatorów sieci kablowych. Na zajęciach tych zostanie również przedstawiona problematyka uzyskiwania statusu nadaw-cy społecznego.
Dziennikarskie prawo do informacji.
Tematem tych zajęć będzie dostęp dziennikarza do informacji. W ramach dziennikarskiego prawa do informacji zostaną omówione regulację przewidziane w ustawie o dostępie do informacji publicznej oraz ograniczenia tego prawa wynikające m.in. z ustawy o ochronie informacji niejawnych.
Prawo do sprawozdawczości oraz krytyki. Obowiązki dziennikarskie.

Przedmiotem zajęć będą różnorodne regulacje umożliwiające udział dziennikarza np. na rozprawach sądowych, na posiedzeniach Sejmu, czy Senatu. Wskazane zostaną również zasady odnoszącej się do krytyki prasowej, aby pozostawała ona pod ochrona prawa. Kolejnym etapem wykładu będzie omówienie podstawowych obowiązków dziennikarskich, tj. głoszenia prawdy, rzetelności i szczególnej staranności, służby społeczeństwu i państwu oraz przestrzegania linii programowej.
Obowiązek ochrony prywatności. Dziennikarska tajemnica zawodowa.
Przedmiotem zajęć będzie prawo do prywatności i jego ochrona
w systemie polskim. Następnie omówiona zostanie interpretacja art. 14 ust. 6 prawa prasowego, a więc kiedy zostaje wyłączona bezprawność naruszenia prawa do prywatności w przypadku rozpowszechnienia faktów pochodzących z tej sfery. Kolejno tematem zajęć będzie dziennikarska tajemnica zawodowa i jej unormowanie w art. 15 i 16 prawa prasowego, a także jej ochrona w postępowaniu przed organa-mi państwowymi.
Obowiązki nadawcy przewidziane w ustawie o radiofonii i telewizji.
Tematem zajęć będzie taka problematyka jak: zasady odnoszące się do nadawania audycji wytworzonych pierwotnie w języku polskim, zasady nadawania audycji europejskich, a także zasady odnoszące się do reklamy telewizyjnej i radiowej. Następnie przedmiotem wykładu będzie treść art. 18 ustawy o radiofonii i telewizji a więc zasady od-noszące się do treści audycji, ze szczególnym uwzględnieniem ochro-ny małoletnich przed szkodliwymi treściami prezentowanymi w mediach.
Komunikaty, ogłoszenia i reklama prasowa.
Przedmiotem wykładu będzie wyszczególnienie przekazów, które prasa ma obowiązek publikować. Wskazane zostaną warunki, które muszą zostać spełnione przez podmiot żądający zamieszczenia komunikatu, forma tych przekazów oraz omówiona zostanie odpłatność za ich opublikowanie. Kolejno przedmiotem zajęć będą ogłoszenia i reklamy, kiedy można, a kiedy należy domówić ich publikacji oraz kto jest odpowiedzialny za ich treść.
Sprostowania i odpowiedź.
Przedmiotem zajęć będą zasady publikacji sprostowań i odpowiedzi, warunki, które muszą one spełniać oraz podstawy odmowy ich za-mieszczenia.
Odpowiedzialność cywilna za treść publikacji.
Tematem zajęć będzie problematyka naruszenia dóbr osobistych
w publikacji prasowej, a więc wskazane zostanie co to jest dobro osobiste, jakie są ich rodzaje oraz zasady postępowania w przypadku ich naruszenia. Zostaną omówione wybrane orzeczenia Sądu Najwyższe-go oraz sądów apelacyjnych poświęcone tej problematyce. Wskazane zostanie z jakimi roszczeniami może się dziennikarz spotkać w ramach procesu cywilnego i jakie zasady są stosowane w odniesieniu do ich zasądzania.
Odpowiedzialność karna za treść publikacji. Przestępstwa skierowane przeciwko prasie.
Przedmiotem wykładu będzie odpowiedzialność karna za zniesławie-nie i zniewagę. W pierwszym rzędzie wskazane zostaną znamiona oby czynów zabronionych, a w drugim omówione okoliczności wyłączające bezprawność zachowania. Zostanie również przedstawiona problematyka zawiązana z osobami odpowiedzialnymi za treść publikacji, a więc redaktora naczelnego i redaktora odpowiadającego z art. 49 a prawa prasowego. Następnie zostaną przedstawione czyny za-bronione skierowane przeciwko prasie, a więc mające na celu ochronę wolności wypowiedzi dziennikarskiej. 1. Historia ustawodawstwa prasowego.
2. Wolność prasy w prawie międzynarodowym.
3. Wolność prasy w polskim prawie i jej ograniczenia.
4. Zakres przedmiotowy ustawy prawo prasowe.
5. Zakres przedmiotowy ustawy o radiofonii i telewizji.
6. Organizacja działalności wydawniczej.

7. Organizacja działalności radiowej i telewizyjnej.
8. Działalność koncesyjna.
9. Komunikaty i ogłoszenia urzędowe, ogłoszenia prywatne i reklamy.
10. Obowiązki programowe z ustawy o radiofonii i telewizji.
11. Prawa dziennikarzy.
12. Obowiązki dziennikarzy.
13. Odpowiedzialność cywilna dziennikarzy i prasy.
14. Odpowiedzialność karna dziennikarzy i prasy.
15. Sprostowania i odpowiedzi.

Historia ustawodawstwa prasowego.
Tematem zajęć będzie kształtowanie się systemu prawa mediów.
W pierwszym rzędzie zostaną omówione kwestie poświęcone cenzurze zarówno kościelnej jak i państwowej. Kolejnym etapem będzie rozwój ustawodawstwa prasowego w okresie międzywojennym, a następnie powojennym, aż do momentu uchwalenia ustawy prawo prasowe oraz ustawy o radiofonii i telewizji.
Wolność prasy.
W ramach tego tematu zostaną omówione zagadnienia poświęcone koncepcji wolności prasy oraz jej kształtu w Konstytucji z 1997 r. Poddany zostanie interpretacji art. 14 i 54 tejże Konstytucji, a także ograniczenia wolności prasy wynikające z jej art. 31. Następnie tematem zajęć będzie ochrona międzynarodowa wolności prasy. Punktem wyjścia będzie deklaracja Praw Człowieka, a następnie przybliżone zostaną przepisy Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Po-litycznych.
Wolność prasy na gruncie Konwencji o Ochronie Praw Człowieka
i Podstawowych Wolności z 1950r.
W zakresie tego tematu zostaną zinterpretowane przepisy Konwencji odnoszące się do wolności prasy. Następnie omówione zostaną wy-brane orzeczenie Trybunału Praw Człowieka odnoszące się do wolności prasy.
Ograniczenia wolności prasy oraz definicje zawarte w prawie prasowym i ustawie o radiofonii i telewizji.
Tradycyjnie ograniczenia wolności prasy zostaną podzielone na ograniczenia dotyczące powstawania i funkcjonowania prasy, ograniczenia dotyczące treści, ograniczenia dotyczące rozpowszechniania oraz ograniczenia finansowe. Następnie omówione zostaną definicje za-warte w wymienionych wyżej aktach prawnych.
Organizacja działalności wydawniczej.
Zajęcia będą poświęcone zagadnieniom związanym z podjęciem działalności prasowej, a więc jak i kto może zostać wydawcą prasy. Następnie zostanie omówiony obowiązujący w Polsce system rejestracyjny, zagadnienia związane z problematyką ochrony tytułu prasowe-go a także obowiązki wynikające z wydawania prasy, tj. obowiązek publikowania impressum przekazywania egzemplarzy dla celów bibliotecznych. Kolejnym zagadnieniem będzie organizacja redakcji prasowej.
Organizacja działalności radiowej i telewizyjnej.
W pierwszym rzędzie omówione zostanie jakie podmioty podlegają polskiej ustawie o radiofonii i telewizji, a które jej z mocy prawa nie podlegają. W drugim, tematem zajęć będzie Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, sposób jej powoływania, kompetencje oraz uprawnienia jej Przewodniczącego. Następnie omówiona zostanie radiofonia i telewizja publiczna, tj. prawna forma działalności publicznych spółek radiofonii i telewizji, ich organy, sposoby ich powoływania i odwoływanie.
Misja publicznej radiofonii i telewizji. Działalność koncesyjna oraz rejestracyjna Krajowej Rady

Radiofonii i Telewizji.
W ramach tego tematu zostaną przedstawione szczegółowe zadania spoczywające na nadawcach publicznych (tzw. Misja radiofonii i telewizji publicznej) oraz inne obowiązki tych nadawców, np. umożliwienia naczelnym organom państwowym bezpośredniej prezentacji oraz wyjaśniania polityki państwa. Następnie zajęcia zostaną poświęcone działalności koncesyjnej Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, tj. postępowanie o udzielenie koncesji, treść decyzji koncesyjnej, wy-gaśniecie koncesji oraz możliwości jej utraty. Następnie tematem za-jęć będzie przedstawienie postępowania rejestracyjnego związanego
z działalnością operatorów sieci kablowych. Na zajęciach tych zostanie również przedstawiona problematyka uzyskiwania statusu nadaw-cy społecznego.
Dziennikarskie prawo do informacji.
Tematem tych zajęć będzie dostęp dziennikarza do informacji. W ramach dziennikarskiego prawa do informacji zostaną omówione regulację przewidziane w ustawie o dostępie do informacji publicznej oraz ograniczenia tego prawa wynikające m.in. z ustawy o ochronie informacji niejawnych.
Prawo do sprawozdawczości oraz krytyki. Obowiązki dziennikarskie.
Przedmiotem zajęć będą różnorodne regulacje umożliwiające udział dziennikarza np. na rozprawach sądowych, na posiedzeniach Sejmu, czy Senatu. Wskazane zostaną również zasady odnoszącej się do kry-tyki prasowej, aby pozostawała ona pod ochrona prawa. Kolejnym etapem wykładu będzie omówienie podstawowych obowiązków dziennikarskich, tj. głoszenia prawdy, rzetelności i szczególnej staranności, służby społeczeństwu i państwu oraz przestrzegania linii programowej.
Obowiązek ochrony prywatności. Dziennikarska tajemnica zawodowa.
Przedmiotem zajęć będzie prawo do prywatności i jego ochrona
w systemie polskim. Następnie omówiona zostanie interpretacja art. 14 ust. 6 prawa prasowego, a więc kiedy zostaje wyłączona bezprawność naruszenia prawa do prywatności w przypadku rozpowszechnienia faktów pochodzących z tej sfery. Kolejno tematem zajęć będzie dziennikarska tajemnica zawodowa i jej unormowanie w art. 15 i 16 prawa prasowego, a także jej ochrona w postępowaniu przed organa-mi państwowymi.
Obowiązki nadawcy przewidziane w ustawie o radiofonii i telewizji.
Tematem zajęć będzie taka problematyka jak: zasady odnoszące się do nadawania audycji wytworzonych pierwotnie w języku polskim, zasady nadawania audycji europejskich, a także zasady odnoszące się do reklamy telewizyjnej i radiowej. Następnie przedmiotem wykładu będzie treść art. 18 ustawy o radiofonii i telewizji a więc zasady od-noszące się do treści audycji, ze szczególnym uwzględnieniem ochro-ny małoletnich przed szkodliwymi treściami prezentowanymi w mediach.
Komunikaty, ogłoszenia i reklama prasowa.
Przedmiotem wykładu będzie wyszczególnienie przekazów, które prasa ma obowiązek publikować. Wskazane zostaną warunki, które muszą zostać spełnione przez podmiot żądający zamieszczenia komunikatu, forma tych przekazów oraz omówiona zostanie odpłatność za ich opublikowanie. Kolejno przedmiotem zajęć będą ogłoszenia i reklamy, kiedy można, a kiedy należy domówić ich publikacji oraz kto jest odpowiedzialny za ich treść.
Sprostowania i odpowiedź.
Przedmiotem zajęć będą zasady publikacji sprostowań i odpowiedzi, warunki, które muszą one spełniać oraz podstawy odmowy ich za-mieszczenia.
Odpowiedzialność cywilna za treść publikacji.
Tematem zajęć będzie problematyka naruszenia dóbr osobistych
w publikacji prasowej, a więc wskazane zostanie co to jest dobro osobiste, jakie są ich rodzaje oraz zasady postępowania w przypadku ich naruszenia. Zostaną omówione wybrane orzeczenia Sądu Najwyższe-go

oraz sądów apelacyjnych poświęcone tej problematyce. Wskazane zostanie z jakimi roszczeniami może się dziennikarz spotkać w ramach procesu cywilnego i jakie zasady są stosowane w odniesieniu do ich zasądzania.
Odpowiedzialność karna za treść publikacji. Przestępstwa skierowane przeciwko prasie.
Przedmiotem wykładu będzie odpowiedzialność karna za zniesławie-nie i zniewagę. W pierwszym rzędzie wskazane zostaną znamiona oby czynów zabronionych, a w drugim omówione okoliczności wyłączające bezprawność zachowania. Zostanie również przedstawiona problematyka zawiązana z osobami odpowiedzialnymi za treść publikacji, a więc redaktora naczelnego i redaktora odpowiadającego z art. 49 a prawa prasowego. Następnie zostaną przedstawione czyny za-bronione skierowane przeciwko prasie, a więc mające na celu ochronę wolności wypowiedzi dziennikarskiej.

Efekty kształcenia:

Wiedza.
1. Student ma podstawową wiedzę o różnych rodzajach struktur i instytucji medialnych w szczególności o Krajowej Radzie Radiofonii i Telewizji, Urzędzie Komunikacji Elektronicznej, spółkach radiofonii i telewizji, wydawnictwach prasowych.
2.Student ma podstawową wiedzę o relacjach między światem mediów i polityki, o relacjach instytucji medialnych względem organów wymiaru sprawiedliwości.
3.Na podstawową wiedzę o człowieku, w szczególności jako podmiocie konstytuującym struktury społeczne, w tym medialne, i zasady ich funkcjonowania, a także działającym w tych strukturach.
4. Student ma wiedzę o normach i regułach prawnych (prawo prasowe, ustawa o radiofonii i telewizji, kodeks karny, kodeks cywilny), organizacyjnych, moralnych, etycznych) organizujących struktury i instytucje medialne i rządzących nimi prawidłowościach oraz o ich źródłach, naturze, zmianach i sposobach działania.
5. Student posiada wiedzę na temat funkcjonowania systemu medialnego w Polsce, w relacjach do orzecznictwa międzynarodowych instytucji (Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w Luksemburgu).
6.Student ma podstawową wiedzę o poglądach na temat struktur i instytucji medialnych oraz o ich historycznej ewolucji.

Umiejętności.
1. Student potrafi właściwie analizować przyczyny i przebieg konkretnych procesów i zjawisk społecznych (kulturowych, politycznych, prawnych, gospodarczych) w zakresie dziennikarstwa i komunikacji społecznej.
2. Student prawidłowo posługuje się systemami normatywnymi oraz wybranymi normami i regułami (prawnymi, zawodowymi, moralnymi) w celu rozwiązania konkretnego zadania z zakresu nauk o mediach.

Kompetencje.
1.Student ma świadomość roli mediów w społeczeństwie i odpowiedzialności psoczywającej na nich i na konkretnych dziennikarzach.
2. Student jest wrażliwy na etyczne problemy dziennikarstwa.

Metody i narzędzia dydaktyczne:

Wyklad

Sposoby sprawdzania i warunki zaliczenia:

Egzamin

Lektury podstawowe:

1. Dobosz I., Prawo prasowe. Podręcznik, Warszawa 2011.

2. Czarny-Drożdżejko E., Dziennikarskie dochodzenie prawdy a przestępstwo zniesławienia w środkach masowego komunikowania, Kraków 2005.
3. Czarny-Drożdżejko E., Odpowiedzialność karna dziennikarza za zniesławienie, [w:] Polskie media w jednoczącej się Europie, Kraków 2006.
4.Prawo mediów, pod red. J. Barty, R. Markiewicza i A. Matlaka, Lexis-Nexis 2005.
5. Sadomski J., Naruszenie dóbr osobistych przez media, Warszawa 2003.

Lektury uzupełniające:

Uwagi: